

‘Fascinerend om nieuw met oud te verweven’

Elk gebouw wordt getekend, maar hoe wonen die ontwerpers zelf? Deze week een blik in het huis van Serge Schoemaker.

tekst EMMA BRUNT
foto DINGENA MOL

Toen hij een jaar of zeventien was en met zijn ouders op vakantie in Italië, bezocht Serge Schoemaker (37) de Villa Rotonda van Andrea Palladio, een gebouw met statige trappen en een entree die omlijst wordt door klassieke zuilen, en ontdekte dat alles aan dat gebouw ‘klopte’. Zowel de ruimtelijke kwaliteit ervan als de relatie die het aanging met de omgeving: alles was precies goed.

En hij begreep dat zo’n gebouw veel meer was dan alleen een huis om in te wonen. Niet zo lang daarna kwam hij van de middelbare school en moest een studierichting kiezen – dat werd dus bouwkunde.

“Ik koos daarvoor omdat ik wel iets creatiefs wilde doen, maar de opleiding aan de kunstacademie te ab-

stract vond. Architectuur sprak me aan omdat het een vorm van toegepaste kunst is en ik ging naar de TU in Delft en niet naar de Academie voor Bouwkunde in Amsterdam, omdat de opleiding in Delft iets technischer is.”

“Architectuur is een combinatie van drie dingen: techniek, kunstzinnigheid en alle kennis en kunde die je in huis moet hebben voor het feitelijke bouwproces. Je moet tijdens je studie daarin je eigen stijl en interesses ontwikkelen.”

“Ik begon in Delft in de jaren negentig, toen de Nederlandse architectuur hoog aangeschreven stond, ook internationaal, dankzij de vernieuwende impuls van Rem Koolhaas en consorten. Dat zorgde voor een euforische stemming: het was interessant om in die tijd te studeren.”

“Toen ik mijn studie had afgerond, ben ik naar Zwitserland gegaan en daar ben ik zeven jaar gebleven als medewerker van het architectenbureau van Peter Zumthor. Dat is in feite mijn tweede studietijd geworden, waarin ik al mijn bouw kennis heb opgedaan. Met inbegrip van alles wat er mis kan gaan tijdens de bouw!”

“In Nederland lag de nadruk destijds vooral op het architectonisch concept, helemaal in de lijn van Koolhaas, daar ging het vooral om de ideeën achter een ontwerp en niet zo zeer om de kunst van het ambacht, het materiaalgebruik en de detaillering. Bij Zumthor gaat het dáár nou juist om. Alles wat hij bouwt is heel puur en van een indrukwekkende eenvoud. Het draait bij hem allemaal om materiaal, licht en ruimte.”

“Zumthor was indertijd bezig met de bouw van Kolumba, een museum in Keulen dat moest verrijzen op de ruïnes van een neogotische kerk die in de Tweede Wereldoorlog is kapotgeschoten. De fundamenten lagen er nog en de muren van het museum zijn gebouwd op de oude muren van die kerk: de lay-out is daardoor bepaald.”

Hij was aangesteld als project-architect, voor het toezicht op de bouw. “Daar ben ik vijftienhalf jaar mee bezig geweest. Ongelooflijk leerzaam, want Zumthor heeft daar een aantal innovatieve oplossingen moeten vinden voor zeer onalledaagse problemen.”

“Het ‘archeologische veld’ is bijvoorbeeld intact gelaten en integraal opgenomen in het nieuwe gebouw, als binnenruimte. Omdat die ruimte niet verwarmd mocht worden, heeft Zumthor er muren omheen gezet die bestaan uit open metselwerk – een patroon van steen afgewisseld met gaten – zodat de buitenlucht erin kon doordringen. Functioneel en ook nog prachtig.”

Na de oplevering van dat gebouw is hij teruggegaan naar Nederland en is hij een andere weg ingeslagen. “In 2008 ben ik voor mezelf begonnen, met het bureau Serge Schoemaker Architects en dat gaat behoorlijk goed. De eerste twee jaar waren het moeilijkst, want door mijn langdurige verblijf in Zwitserland had ik geen Nederlands netwerk van opdrachtgevers kunnen opbouwen. Daarin is inmiddels wel voorzien.”

“Op dit moment ben ik bijvoorbeeld bezig met de herbestemming van een fort bij Hoofddorp, een oud bastion dat tot het werelderfgoed wordt gerekend, waar een openluchttheater en een restaurant in moeten komen. Dat is een fantastische opdracht, omdat ik steeds moet zoeken naar een manier om het nieuwe te verweven met het oude, iets wat me enorm fascineert binnen de architectuur. Concreet betekent dat onder andere dat alle binnenmuren zijn gesloopt, maar dat we wel verwijzen naar de oorspronkelijke indeling door de eet-tafels zo op te hangen aan de betonnen gewelven dat de oude maatvoering zichtbaar blijft.”

“In Zwitserland is de architect nog een echte bouwmeester, die niet alleen het ontwerp maakt, maar ook betrokken is bij elke stap in de uitvoering ervan, terwijl de rol van de architect in Nederland geminimaliseerd is. Hier zijn het de projectontwikkelaars en de aannemers die de meeste macht hebben en die veelal denken in termen van kostenbesparing. Voor de architect in kwestie houdt dat in

1975 geboren in Amsterdam.

2000 afgestudeerd aan de TU in Delft.

2008 eigen bureau opgericht: Serge Schoemaker Architects. Voor zijn afstudeerproject kreeg hij de Archiprix International, een prijs voor de Beste afstudeerprojecten op architectonisch gebied.

Blikvanger: het glas in lood in de woonkamer.

Mooiste gebouw ter wereld: *Fallingwater* van Frank Lloyd Wright, een robuust woonhuis dat boven een waterval is gebouwd, tegen een bosrijke berghelling. Een gebouw dat zijn kracht ontleent aan het feit dat het ‘alleen maar schoonheid toevoegt aan de omringende natuur’.

dat hij continu moet vechten voor de integriteit van zijn ontwerp.”

In zijn huis aan de buitenrand van Amsterdam-Zuid, dat hij tweeënhalf jaar geleden heeft gehuurd, is die verwevenheid van het oude met het nieuwe tot zijn volle tevredenheid gerealiseerd. Het is een ruim hoekhuis in de Johannes Vermeerstraat dat kan bogen op een weelde aan puntgave art-deco-elementen: marmeren schouwen met consoles voor sier-voorwerpen, prachtig blauwgroen gekleurd glas in lood in de ramen aan

‘In Zwitserland is de architect nog een echte bouwmeester’

de straatkant, oranje rechthoekjes in het glas van de schuifdeuren van de kamer-en-suite en een doorleefde parketvloer in een blokkenpatroon.

“Ik kon het huren van de eigenaar van het pand. Waarschijnlijk vond hij het ook wel een prettig idee dat zijn nieuwe huurder een architect was aan wie wat kleine herstelwerkzaamheden konden worden toevertrouwd zonder dat schade werd toegebracht aan het authentieke karakter van het huis.”

“Mijn vrouw en ik hoefden eigenlijk alleen het systeemplafond in de gang te verwijderen en we hebben de houten vloeren in de slaapkamers wit geschilderd. Ons meubilair is strak en modern, we houden van design, maar dat detoneert niet, want deze ruimtes zijn van zichzelf zo tijdloos en evenwichtig dat ze alles kunnen hebben.”

Serge Schoemaker: ‘Hier moet de architect continu vechten voor de integriteit van zijn ontwerp.’